

У разі виявлення підозрілого предмета, схожого на вибуховий пристрій, рекомендується:

- ***не торкатися** до виявленого підозрілого предмета, **не підходити** й **не пересувати** його;
- ***утримуватися** від куріння, використання засобів радіозв'язку, у тому числі й мобільного, поблизу даного предмета;
- ***не робити** самостійних дій із підозрілими предметами;
- ***повідомити** про виявлення підозрілого предмета інших осіб, які знаходяться поруч, забезпечити їх евакуацію з території, що прилягає до небезпечної зони;
- ***сповістити** про небезпечну знахідку за телефонами **101, 102** з наданням інформації про характерні ознаки ймовірного вибухового пристрою, місце його розташування, час виявлення та особу, яка його виявила;
- ***дочекатися** прибуття на місце виявлення небезпечної знахідки фахівців-піротехніків;
- ***намагатися** максимально запам'ятати зовнішність, одяг осіб, які залишили предмет, їхній транспорт та номерні знаки.

Основні характерні ознаки, що вказують на можливу належність підозрілого предмета до вибухового пристрою:

- ***залишені** в громадських місцях (транспорті) **без нагляду** валізи, пакунки, коробки тощо;
- *зовнішня **схожість** предмета на боєприпаси, навчально-імітаційні, сигнальні, освітлювальні, піротехнічні вироби;
- ***наявність** у предмета антени з радіоприймальним пристроєм;
- ***наявність** у предмета годинникового механізму або електронного таймера;
- ***наявність** у предмета запаху гасу, розчинника, пально-мастильних і хімічних матеріалів тощо;
- ***наявність** у предмета елементів (деталей), що не відповідають їх прямому призначенню;
- ***наявність** у дверях, вікнах будь-яких сторонніх підозрілих предметів, закріплених за допомогою дроту, ниток, важелів, шнурів тощо.

Рекомендації щодо дій населення в разі виникнення надзвичайної ситуації або події на транспорті.

У громадському транспорті (автобусі, тролейбусі, трамваї, маршрутному таксі):

* **негайно** вийти з салону транспорту через вхідні (вихідні) двері, у разі неможливості відкрити двері залишити салон через аварійні виходи (вибити скло та очистити рами вікон від його уламків);

* **під час евакуації з транспорту зберігати спокій;**

* **надавати допомогу** пасажиром із дітьми, жінкам, літнім людям, інвалідам;

* **зателефонувати** до компетентних органів та вказати місце (адресу, район), де виникла надзвичайна ситуація або подія;

* після виходу з місця надзвичайної ситуації або події **залишатися у безпечному місці.**

На залізничному транспорті:

- * **під час екстреної евакуації** з вагону в разі виникнення надзвичайної ситуації або події зберігати спокій, із собою брати тільки необхідні речі (документи, гроші, одяг), великі речі залишати у вагоні, тому що вони можуть призвести до затримки здійснення евакуації;
- * **надавати допомогу** пасажирам із дітьми, жінкам, літнім людям, інвалідам;
- * **під час поштовхів** (ударів) доцільно триматися за виступи полиць й інші нерухомі частини вагону або згрупуватися, прикриваючи голову руками, щоб уникнути травм;
- * **при перевертанні вагону** міцно триматися руками, упертися ногами у верхню полицю, стіну тощо, закриваючи очі, щоб у них не потрапили уламки скла, дитину притиснути до себе обличчям, прикриваючи їй голову своїми руками;
- * **після зупинки вагону** оглянути й визначити шляхи евакуації;
- * **виходити** з вагону по одному, пропускаючи вперед дітей, жінок, літніх людей, інвалідів;
- * **брати з собою** лише документи, гроші та необхідний одяг;
- * **під час евакуації** через бокові двері та аварійні виходи бути уважним та обережним, щоб не потрапити під зустрічний потяг;
- * **під час перекидання** чи пошкодження вагона вибиратися тільки через вікна;
- * **при можливості дітей і постраждалих виносити на руках.**

Рекомендації щодо дій населення в разі виникнення надзвичайної ситуації або події у місцях масового перебування людей:

- * **виконувати** всі вказівки (команди) працівників стадіону (стюардів);
- * **зателефонувати** за телефонами **101, 102** та вказати місце (адресу, район), де виникла надзвичайна ситуація або подія;
- * **спробувати вибратися** з натовпу людей, за неможливості цього зробити – рухатися разом із натовпом;
- * **не штовхатися, не тиснути** на людей, які йдуть попереду;
- * **зняти за можливістю** довгий, занадто вільний, із металевими деталями одяг, а також усе, що може стиснути шию (шнурівку куртки, краватку, шарф);
- * **спробувати вибратися** з натовпу разом із людьми, які ведуть себе спокійно (усередині розмістити дітей і жінок, розсуваючи натовп, рухатися з нього);
- * **не намагатися** чіплятися (хапатися) за стіни, ліхтарні стовпи, дерева тощо;
- * **триматися** далі від скляних вітрин, сітчастих огорож, турнікетів;
- * **притиснути** особисті речі (парасольку, сумку тощо) до тіла;
- * **рухатися** у натовпі, не нахилятися та не піднімати речі (сумки, гроші тощо), які впали;
- * **впевнено** триматися на ногах, падіння всередині натовпу небезпечно для життя;
- * **не привертати** до себе увагу висловлюваннями політичних, релігійних та інших симпатій;
- * **не наближатися** до груп осіб, які поводять себе особливо агресивно;
- * **не реагувати** на події, сутички, які трапляються поряд із вами;
- * **якщо з вами дитина**, посадити її на плечі та просуватися далі.

Під час раптового руйнування будівель та споруд:

- ***намагайтесь** не панікувати, дихати глибоко і рівно;
- ***відсунути від себе** гострі предмети та не робити спроби самостійно вибратися з-під завалу;
- ***закрити органи дихання** зволоженою тканиною, через яку можна дихати (за можливістю);
- ***визначити** (за можливістю) своє місце перебування, якимось сигналом (звуком);
- ***не запалювати** ні в якому разі вогонь (запальничку, сірники), це може призвести до вибуху;
- ***намагайтесь** перебувати якомога довше у свідомості (читати вірші, співати пісні тощо);
- ***у разі затиснення** уламками конструкцій будинку ділянок тіла, масажувати їх для підтримання циркуляції крові.

Необхідно пам'ятати, що відразу після повідомлення про надзвичайну ситуацію або подію, аварійно-рятувальні підрозділи розпочинають роботу щодо визволення постраждалих із-під завалів.

Під час аварійно-рятувальних робіт передбачено періодичні “хвилини тиші”, коли зупиняють роботу спеціального обладнання, аби почути сигнали (звуки) про допомогу.

Саме в ці хвилини необхідно найголосніше подавати сигнали про своє місцезнаходження.

ПАМ'ЯТАЙТЕ!!! Терористи можуть встановити вибухові пристрої у самих непередбачених місцях: на дорогах, в будинках, на транспорті, в громадських місцях.

Можуть використовуватися як промислові, так і саморобні вибухові пристрої, замасковані під будь –які предмети.

Якщо вами виявлено вибухонебезпечний предмет:

***не підходьте** близько до нього;

***покличте людей** та попросіть терміново повідомити про знахідку за телефонами **101, 102;**

***не дозволяйте** іншим людям торкатися небезпечного предмета або намагатися знешкодити його;

*під час поїздки в громадському транспорті, **звертайте увагу** на залишені валізи, портфелі, згортки, іграшки та предмети, у яких можуть знаходитись вибухонебезпечні пристрої, терміново повідомте про це водію;

***не відкривайте** їх, не чіпайте руками, попередьте про можливу небезпеку інших.

ЯКЩО ви стали заручниками

- * **використовуйте** найменший шанс, щоб уникнути полону;
- * **розгляньте** місце, де ви знаходитесь, предмети, за якими можна сховатися у випадку перестрілки;
- * повністю **підкоряйтесь** наказам терористів, а при визволені спецслужбами – виконуйте їх вказівки;
- * **не намагайтеся** виділятися у групі заручників, нічим не дратувати терористів;
- * **віддайте** особисті речі, які вимагають терористи;
- * **не провокуйте** терористів, пам'ятайте, що істеричні прояви заручників спонукають терористів до агресивних дій;
- * **тримайтеся гідно**, не принижуйтесь, але не агресивно, не проявляйте зайвого героїзму;
- * **дітей влаштуйте біля себе**, заблокуйте їх рухливість, щоб уберегти від випадкової кулі;
- * **не розпочинайте** ніяких політичних та релігійних дискусій, не виділяючись із натовпу.